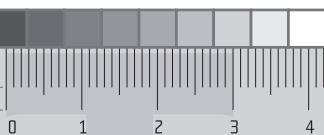


milimetry  
centimetry



**Typografická sazba** slouží k lepší a plynulejší čitelnosti tištěného textu, a proto má své pravidla. Sazba má tvořit opticky ucelenou plochu a odpovídat estetickým požadavkům na úpravu a čitelnost tiskoviny (oborové normy 88 2503 z roku 1974).

## Druhy sazby

### Hladká sazba

je sazba odstavců na určenou šířku z jednoho druhu, řezu a stupně písma.

### Smíšená sazba

obsahuje navíc písma jiných řezů, kterými jsou vyznačovány části textu (slova, věty, odstavce). K vyznačování se používají řezy písma odlišné od základního — vždy ale z téže písmové rodiny.

### Pořadová sazba

označuje jednotlivé odstavce pořadovým symbolem — např. tečkou nebo číslem.

**Hladká sazba**  
Hladká sazba je sazba odstavců na určenou šířku z jednoho druhu, řezu a stupně písma.

**Smíšená sazba**  
Smíšená sazba obsahuje navíc písma jiných řezů, kterými jsou vyznačovány části textu (slova, věty, odstavce). K vyznačování se používají řezy písma odlišné od základního — vždy ale z téže písmové rodiny.

**Pořadová sazba**  
Pořadová sazba označuje jednotlivé odstavce pořadovým symbolem — např. tečkou nebo číslem.

### Tabulková sazba

je uspořádání do sloupců, kolonek či rubrik, k oddělování řádků lze použít přídatný proklad. Tabulkové řádky nebo sloupce se někdy zvýrazňují slabým podtiskem, který se střídá s řádkem či sloupcem bez podtisku.

### Matematická sazba

musí používat dobře čitelné písmo se zřetelnou kresbou číslic (zejména jedniček) a standardní půltverčíkovou šířkou všech číslic. Není vhodné písmo s tzv. „skákavými“ číslicemi (1234). Nutností je široký výběr matematických znaků a značek. K jednodušší sazbě lze používat písmo Symbol, ale kresba jeho znaků musí vůči zvolenému základnímu písmu působit stejnorodě. Pro serióznější matematickou sazbu musí mít zvolená písma i dostatečný počet řezů a vždy je nutné počítat s použitím písmen řecká a někdy hebrejské abecedy.

### Slovníková sazba

je speciální tabulková sazba s informacemi v záhlaví či zápatí stránky.

### Notová sazba

podléhá pravidlům čitelnosti a plynulosti interpretace notového zápisu a dobré hratelnosti. Notová sazba obsahuje množství speciálních znaků a notových osnov, které jsou často vzájemně propojené i s libretem (textem skladeb).

### Typografický zápis tance

Již od středověku vznikalo množství grafických notací především standardizovaných tanců a tanečních figur (menuet, passacaglia apod.). Důvodem byla opakovatelnost tanečních choreografií. Před érou videozáznamu byl rozšířen grafický zápis baletních choreografií, který se rozvíjel od poloviny 19. století. V současnosti se již grafické zápisy nepoužívají, ale jejich znalost pomáhá obnovit umění minulých tanečních mistrů.

**Abschnitt ((e)s, e) 1** odřezek, ústřížek **2** úsek, oddíl v knize: **3** období **4** odstavce **5** mat. úseč. **6** úryvek skladby



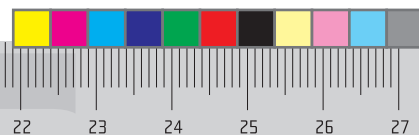
## Vyrovňávání sazby

proklad sousedních písmen — kerning je „optimalizace“ světlosti, kterou vytvářejí sousední dvojice písmen. Slovo TABULE má mezi písmeny nerovnoměrnou světlost — mezi T+A velkou, mezi U+L malou a odlišnou v ostatních případech. Při klasické sazbě se při vyrovnání rozšiřoval odstup znaků s malou světlostí na úroveň dvojic s největší světlostí. Postupovalo se diferencovaně k dosažení optimálního výsledku. V počítačové sazbě lze kerning narozdíl od kovové sazby celkem pohodlně nastavit a snižovat odstup i u dvojic s velkou světlostí [T+A]. Vyrovňává se hlavně verzálková sazba od stupně písma 24 bodů, ale ve větších stupních písma je často nutné vyrovnávat i minuskovou sazbu.

## TABULE → TABULE

řeky ↓

Proklad písmen ve slovech — tracking je optimalizace světlosti mezi jednotlivými písmeny v celých slovech nebo větách. Používá se k harmonizaci estetického



sirrotek

V moderních počítačových programech umožňují písmové sady uživatelské nastavení optimalizace sousedních dvojic znaků. Slovo TABULE má mezi písmeny nerovnoměrnou světlost — mezi T+A velkou, mezi U+L malou a různě odlišnou v ostatních případech. V klasické sazbě se při vyrovnání rozšiřoval odstup písmen, mezi nimiž byla malá světlost (zde U+L) na úroveň opticky srovnatelnou s dvojicí, která měla největší světlost (zde T+A). Postupovalo se diferencovaně k dosažení optimálního výsledku. Počítačová sazba umožňuje kromě rozšiřování rozestupů na rozdíly od kovové sazby velkou pohodlně zužovat, a proto lze postupovat i tak, že nejprve zmenšujeme světlost mezi dvojicemi písmen s velkým odstupem.

Většinou se vyrovnává především

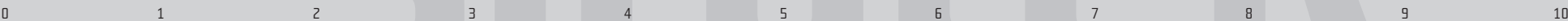
vdova

www.hrg.cz



typografie  
nás baví...

palce  
picas



# Písmová rodina Trivia Serif → Hairline + *Italic* • Light + *Italic* • Book + *Italic* • Regular + *Italic* • Medium + *Italic* • Bold + *Italic* • Black + *Italic*

## Písmo

**Písmo** je kompletní sada znaků – písmen, číslic a symbolů – které sdílejí společnou tloušťku, šířku a styl.

**Rodiny písem** jsou sady písem, která sdílejí celkový vzhled a jsou navržena pro společné použití.

**Řez písma** je verze jednotlivého písma v rodině písem. Roman nebo Normální [skutečný název se v různých rodinách liší] je obvykle základním písmem rodiny písem, která může obsahovat další řezy písem, například normální, polotučné, tučné, kurzívu a tučnou kurzívu.

**Písma OpenType** používají jeden soubor písma pro počítače s Windows® i počítače Macintosh®, takže je možné přenášet soubory z jedné platformy na druhou bez obav z nahrazení písma a dalších problémů, které mohou způsobit změny zalomení textu.

Písma OpenType mohou obsahovat rozšířenou znakovou sadu a prvky pro sazbu, umožňující bohatší podporu jazyků a lepší typografické nastavení. Mohou také obsahovat mnoho prvků, jako jsou ozdobné tvary, volitelné ligatury, kapitálky, zlomky, minuskové číslice, stylistické sady atd., které nejsou dostupné v PostScriptových a TrueType písmech.

351	351
26 112	26 112
1 230 401	1 230 401

Proportionální číslice      Tabulkové číslice

office	office	office
bez ligatur	standardní ligatury	volitelné ligatury
strom	strom	strom
bez ligatur	volitelné ligatury	

g& → g&    g& → g&    yoga → yoga  
stylistické sady

0123456789	0123456789
proportionální	tabulkové

0123456789	0123456789
proportionální minuskové	tabulkové minuskové

1/2 3/4 → ½ ¾  
zlomky

H2O, cd7, x2 → H<sub>2</sub>O, cd<sub>7</sub>, x<sup>2</sup>  
horní a dolní index

## Řádkový proklad

je zvětšování odstupe mezi řádky. V počítačové terminologii „leading“ od anglického slova „lead“ = olovo – z doby odlévání sazby. Sazba stejného významu zachovává stejný způsob prokládání. Hodnotu prokladu lze vyjadřovat obvykle počtem bodů, popř. milimetrů či jinak, anebo je zahrnuta v hodnotě tzv. „kuželky“. Sázíme-li text z písma velikosti 10 bodů a nepoužíváme žádný proklad (tzv. „kompresní sazba“), označuje se taková sazba 10/10, tj. stupeň/kuželka. Při použití 1 bodového prokladu se taková sazba označuje 10/11, kdy se hodnota prokladu připočítává ke stupni písma (1+10) a dohromady udává velikost kuželky (11).

Obdobně se sazba 11 bodovým písmem při 2 bodovém prokladu značí 11/13. Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a větší šířka sazby, tím bude proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný. Ve verzákové sazbě je potřebný větší proklad než při sazbě stejnou velikostí písma, ale minuskami. Špatné použití vede ke slévání řádků.



www.printmediaacademy.cz

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

**Příklady řádkového prokladu.**  
Minusový proklad 5/4 je nepoužitelný, stejně jako proklad 5/5. Použitelný je proklad 5/6 a vyšší.

## Řádkový proklad

Je zvláštní odstup mezi řádky. V počítačové terminologii „leading“ od anglického slova „lead“ = olovo – z doby odlévání sazby. Sazba stejného významu zachovává stejný způsob prokládání. Hodnotu prokladu lze vyjadřovat obvykle počtem bodů, popř. milimetrů či jinak, anebo je zahrnuta v hodnotě tzv. „kuželky“.

**Jak sazeť**  
Sázíme-li text z písma velikosti 10 bodů a nepoužíváme žádný proklad (tzv. „kompresní sazba“), označuje se taková sazba 10/10, tj. stupeň/kuželka. Při použití 1 bodového prokladu se taková sazba označuje 10/11, kdy se hodnota prokladu připočítává ke stupni písma (1+10) a dohromady udává velikost kuželky (11). Obdobně se sazba 11 bodovým písmem při 2 bodovém prokladu značí 11/13 (kuželka minus stupeň písma proklad).

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

Velikost prokladu závisí na stupni písma a šířce sazby. Například čím menší písmo a současně větší šířka sazby, tím by měl být proklad větší. V úzké sazbě (např. víceloupečné encyklopedie) proklad nemusí být žádný.

- 1 Titulek
- 2 Perex
- 3 Podtitulek
- 4 Text
- 5 Citace
- 6 Poznámky

Standardní ligatury Th ff fi fj fl ffi ffj ffk fll      Volitelné ligatury et sp st sb fh fk ft ffb ffh fft of off ofi offi Ti      Matematické symboly → ← ↑ ↓ + < = > ~ ¬ ± × ÷ / ∂ ∏ ∑ − √ ∞ ∫ ≈ ≠ ≤ ≥